

Paket porezne (pozlaæene) reforme

Blog

Posted by:

Objavljeno: 2012/2/16 16:26:13

Fonogram moje rasprave u Saboru 16. veljaæe 2012.

Vladajuæi su dosad dali hvalospjeve prijedlogu poreznih promjena, a naš posao u oporbi je da tu pozlatu koju su dali skinemo. Da li æe ostati bronca, srebro ili drvena medalja vidjet æemo u ponedjeljak kada æemo raspraviti i proraèun.

Jedan od razloga ovih poreznih promjena svakako jest i u èinjenici da se u Hrvatskoj porez plaæa na dobrovoljnoj osnovi. Porezni dug i popis poreznih dužnika proglašen je najveæom državnom tajnom, ali ja iznosim podatak da sa krajem prošle godine akumulirani porezni dugovi i doprinosa, poreza i doprinosa su iznosili 46 milijardi kuna. Plaæa porez tko, kada i koliko želi, kao poreznoj zakladi, a ne poreznoj upravi osim radnika i umirovljenika koji ne mogu utajiti poreze jer po sili zakona poslodavac im iz zarade to skida.

Koji bi bio drugi razlog predloženih promjena? Temelji se na projekciji da æe porezna uprava naplatiti od 2,5 do 3 milijarde dosad nenaplaæenog poreza. I treæi, ne dira se siva ekonomija. Nijedan dosadašnji prijedlog zakona iz tog paketa prije proraèuna ne upuæuje na to da bi siva ekonomija bila dirnuta i za 1 promil.

Prijedlog da se PDV sa 23 poveæa na 25%, sa međustopom od 10% za ulje, masti, djeèju hranu, šeæer i vodu, ja bih dodao jaja i mlijeko u prahu i onda bi imali UNRA pakete, je ocijenjen i obrazložen kao socijalna mjera. Da li æe doista cijene te robe na tržištu pasti vidjet æemo, ali nikada do sada kada se smanjivala stopa PDV-a trgovini, kupoprodaji na malo, potrošaèi od toga koriste nisu imali. Vidio sam korekciju odredbe o smanjenoj stopi za vodu i klub SDP-a je o tome dao veæ amandman, kao i klub Hrvatskih laburista. Međutim, mi predlažemo da onda nastavimo biti socijalni i to iz dva bitna razloga i uvedemo smanjenu stopu PDV-a za struju za male potrošaèe i plin za kuæanstva. Zašto?

Prvo, ova Vlada nije produžila primjenu odluke niti donijela svoju novu odluku da se određenim socijalnim kategorijama subvencionira trošak plina i elektriène energije kao što je to bilo do kraja prošle godine što znaèi da tih subvencija po socijalnim kriterijima više nema. Pa ako nema socijalnih subvencija predlažemo da se PDV od 10% uvede i na struju i na plin.

I drugi razlog, ulaskom u Europsku uniju Hrvatska æe morati uvesti minimalne trošarine od 1 euro po megawat satu na struju i 0,3 eura po 1 giga julu za plin. Dakle, 1.7. iduæe godine zbog ovih trošarina slijedi novo poveæanje ovih energenata. Idemo sada prevenirati sa međustopom PDV-a.

Da nešto nije u redu sa projekcijama oko tog PDV-a pokazuje èinjenica da u proraèunu prihodi od PDV-a planirani poveæanje 1,3 milijarde, svega 2,5%. To je veoma optimistièna prognoza jer zaduženost građana od 128 milijardi kuna, najavljenih 50 tisuæa otpuštenih radnika, provođenje ovrha, u makroekonomskoj projekciji Vlade pad osobne potrošnje za 0,3%, pad osobne potrošnje za 0,3 s kupovnom moæi od 5011 eura po glavi stanovnika ili 3100 kuna mjeseèno po èemu je Hrvatska na 31. mjestu. Veæi PDV donijet æe iste ili možda èak i manje prihode u proraèunu i to je stara zakonitost.

Dobit. Nema progresivnog oporezivanja, ostaje se kod jedinstvene stope. Što je sa društvenom pravednošæu? Da li je uloga porezne politike i sustava samo punjenje državne blagajne ili i uvođenje

društvene pravednosti. I tako dugo i dok od oporezivanja dohotka i dobiti i dividende neæe biti progresivnih stopa porezni sustav neæe u Hrvatskoj do kraja biti društveno pravedan.

Reinvestirana dobit poveæanjem temeljnog kapitala. Što to znaèi kod banaka, što znaèi poveæanje temeljnog kapitala banaka? Ništa drugo do još milijardu kuna benefita koje država daje bankama u Hrvatskoj. To je poklon od milijardu kuna otprilike na godišnjem nivou. 50% dobiti u Hrvatskoj ostvaruju banke i telefonski operateri. U što su oni ulagali dosad, u puštanje radnika, davanje otkaza i ništa drugo. I sumnjive kredite velikim tajkunima koji su male tvrtke stavljali pod hipoteku, investirali u nešto drugo i te tvrtke danas tjeraju u steèaj.

Bez oporezivanja banaka, bez oporezivanja financijskih transakcija neæemo izaæi iz krize niti financijski sektor uèiniti suodgovornim za nastanak krize ili natjerati da izaðemo iz krize. Ovo pretpostavljam zašto je ovako i predloženo, zbog èinjenice o prodaji 5,3 milijarde trezorskih deviznih zapisa koje su nedavno banke kupile uz asistenciju Hrvatske narodne banke. Ovo je dakle izravna subvencija države bankarskom i financijskom sektoru.

Što se dohotka tièe, poveæanje sa 1800 na 2200 kao neoporezivi dio za nas nije prihvatljiv i smatramo da on mora iznositi barem 2800 koliko u ovom trenutku iznosi bruto minimalna plaæa.

Ljudi, mi oporezujemo minimalne plaæe kao dohodak koji podliježe poreznim škarama.

I dividenda koja se predlaže kao novi porez iznad 12000 opet jedinstvena stopa od 12%. A zašto i dividendu ne oporezivati progresivno, sa istim stopama kao i dohodak, 12, 25 i 40. Novac od dividende ili plaæe jeste dohodak. Ako plaæe oporezujemo sa tri stope 12, 25 i 40 ne vidim nijednog razloga zašto se takav model ne bi primjenjivao i kod oporezivanja dividenede. I o tome æemo dati svoj amandman. Efekt promjena poreznih razreda kod oporezivanja dohotka æe biti takav da 380 tisuæa ljudi koji zaraðuju do 2500 kuna neæe profitirati ništa, 0 kuna, ali æe im PDV uzeti. 800 tisuæa koji zaraðuju zamislite do velikog bogatstva, a to je 5564 kune æe profitirati između 7 i 80 kuna mjeseèno, zavisno o osobnim odbicima, i 407 tisuæa svih koji zaraðuju više od 5564 mjeseèno, dakle "ekstremno bogati", oni æe gubiti između 5 i 271 kune mjeseèno. Da li je ovo pravedan model ako 380 tisuæa najsiromašnijih ne profitira poreznom dijelu ništa, a dobiva veæi PDV?

Doprinosi se za zdravstveno osiguranje smanjuju na 13% kao pomoæ gospodarstvu. Ali treæina zdravstvenog doprinosa ubire se na plaæe koje idu iz državnog proraèuna i tu je efekat nula, taj doprinos je neutralan jer je s jedne strane tobože rashod, a s druge strane prihod. Jedna treæina zdravstvenog doprinosa praktièki nema efekta na gospodarstvo, daje neutralan efekt. Još je èudnija ona odredba u zakonu kojom se Vlada ovlašæuje da uredbama regulira naèin obraèuna i naplate doprinosa. E to je nešto što je doista sad veæ prešlo razumne granice davanja ovlasti Vladi da uredbom nešto reguliraju.

Ono što je dobro predloženi prijebor u èlanku 16. oko onih koji potražuju i istovremeno duguju državi, ali onda apeliram na Ministarstvo financija molim vas ovu odredbu o opæem prijeboru unesite u Opæi porezni zakon. Ne samo za doprinose, u Opæi porezni zakon kako bi svi dužnici koji s jedne strane nešto od države potražuju, a s druge strane duguju opæim prijeborom i to riješili. Nije dovoljno to imati samo u Zakonu o doprinosima. Opæi porezni zakon onda ima smisla. Kaže se da se više neæe moæi dogaðati isplata plaæa bez plaæenih doprinosa. Jako dobro. A što je sa plaæanjem doprinosa bez isplata plaæa? Što je veæ poèelo i masovno poèelo uzimati maha. Gdje je osiguraè da poslodavci neæe primijeniti novom metodom da æe državi platiti doprinos, ali plaæe neæe isplaæivati? Nema ga i na to smo veæ upozoravali.

Što se mirovina tièe oko 60 tisuæa korisnika mirovina èiji je dodatak ušao u mirovinu sada su u poreznim škarama što im je u prosjeku smanjilo mirovine 6%, oni iznad 5 tisuæa još i zdravstveni doprinos, novi porezni razredi još 2,5% u prosjeku manje. Negdje oko 9% smanjenja mirovina iznad 3400 kuna i oni se mogu nadati da æe moðda u ožujku biti indeksacija, odnosno da æe se mirovine odmrznuti na najavama se obrazlažu i brane ovi paketi.

I na kraju što je sa lokalnom i regionalnom samoupravom? Porez s naslova poreza na dohodak je najveæi prihod opæina, gradova i županija u 2010. od 13,2 milijardi poreznih prihoda s naslova

poreza na dohodak i prireza sve općine, gradovi i županije ostvarili su 11,9 skoro 12 milijardi kuna. Koliko će se smanjiti prihodi lokalne samouprave temeljem promjena povećanjem neoporezivog dijela plaće i promjena poreznih razreda? Kako će oni reagirati na to? Povećat će cijenu vrtića, dječji komunalne doprinose, povećati komunalne rashode domaćinstva ili ulaziti u dugotrajna zaduženja.

Međutim, i u ovome Hrvatska nije ista, jedinstvena. U ožujku prošle godine prema podacima o distribuciji plaće kada je prosječna plaća u Hrvatskoj iznosila 4783 kune čak 77% zaposlenih primao je plaću manju od toga. Ali, u Gradu Zagrebu istovremeno je prosječna plaća bila 5456 kuna i samo 38% zaposlenih u Zagrebu je primao plaću manju od prosjeka države. I zato ima relativno visoke porezne prihode. Ali u istom tom ožujku 2010. u Međimurskoj županiji prosječna plaća iznosila je svega 4093 kune, a čak 86% zaposlenih primali su plaću manju od prosjeka države. I zbog toga naravno porezni prihodi općina, gradova i županija, prosjek u Hrvatskoj je 3075 kuna, u Gradu Zagrebu 5563 kune, u Istri 3543 kune, a u Međimurju 1765. Imaju li ove županije sa toliko nižim primanjima manje obaveze prema svojim građanima? Imaju li manje obaveze u decentraliziranim funkcijama za školstvo, zdravstvo, srednje i osnovno školstvo, zdravstvo, socijalnu skrb ili u predškolskom odgoju? Nemaju. I upravo tamo gdje su dosad bili manji prihodi ovim promjenama biti će još veći udar na njih i njima i ostaje ali doista samo ili dugoročno zaduživanje ili prenošenje tog tereta na teret građana. Dakle, sad vas upozoravam da će lokalna i regionalna samouprava biti prinuđena dio gubitka prihoda prelići na teret građana.

Je li to za zlatnu, srebrnu ili brončanu medalju? Jer uvijek kada negdje nekome uzmeš drugi će dobiti, kad nekome daješ drugi gubi. I ovo nije studiozno razmotreni prijedlog jer Vlada nije u ovom paketu i dala paket zakona koji bi riješio problem financiranja lokalne samouprave. I tako dugo dok i taj paket ne dođe, tako dugo dok ne vidimo kako bi i to riješili nećemo moći podržati ovaj paket zakona posebice ako Vlada ne prihvati amandmane koje smo dali. Dakle, neoporezivi dio plaće na 2800, međustopa PDV-a za struju i za kućanstva i plin za kućanstva što je naprosto nužnost ako želimo sa socijalnim kriterijima, a bez one odluke o subvencioniranju po socijalnim kriterijima za struju i plin koji je vrijedio do 31.12. prošle godine reći da su najsiromašniji zaštićeni.

I naravno ovaj paket bio je nužan da bi se napravila priprema za ponedjeljak i raspravu o proračunu. Ono što me zbunilo kada je predstavnik Ministarstva financija danas govorio, govorio je o ukidanju parafiskalnih nameta spominjući vodni doprinos, šume i ne znam koji treći. Toga u ovom paketu nema, to će se možda tek dogoditi. Takvi argumenti dakle u ovom trenutku ne stoje.

A najveća sumnja mi je ipak, a drago mi je da je kolega Kajin tu rezervu iz vladajuće koalicije iskazao da se zapravo sve temelji na procjeni, na najavi, na izjavama prvog potpredsjednika Vlade kako će zapravo izlazak iz krize i sanaciju gospodarstva se uiniti sa 8 milijardi najavljenih investicija. E tek kada vidimo taj paket koji je bio temelj oporavka onda ćemo vidjeti da li je ovo plan 21 ili 25.